

Niko ne smije biti proizvoljno uhapšen, pritvoren ili protjeran.¹ Ova eksplicitna obavezujuća norma propisana Deklaracijom o pravima čovjeka u formalno pravnom smislu omogućava čovjeku pravo na slobodu kao jedno od osnovnih egzistencijalnih prava, a kao opšti pravni akt sama po sebi je obavezujuća za zakonodavstva državnih zajednica. Međutim, donosilac ovakve norme je imajući u vidu društvena dešavanja i svakodnevne inkriminacije čiji je uzročnik upravo čovjek kao pravno zaštićena jedinka, svjesno upotrijebio atribut "proizvoljno" što bi značilo bez osnova, neutemeljeno i sl. Imajući u vidu da se radi o opštem pravnom aktu, donosilac je upotrijebio zabranjujuću normu ne upuštajući se u razloge koji bi bili potrebni da se ne radi o proizvoljnom hapšenju, nego je to ostavio u nadležnost nacionalnim zakonodavcima.

Navedena pravna norma koja je sadržana u članu 9. Opšte deklaracije o pravima čovjeka biće predmet šire i sistematične teorijske i empirijske obrade kroz ovaj rad, gdje će biti objašnjeni pojmovi hapšenja i pritvaranja, uslovi za ispunjenje odredbe o "neproizvoljnosti", razlozi za uskraćivanje ovog ljudskog prava, kao i kriminalistički i krivično-pravni aspekti pritvora, odnosno uloga policijskih i pravosudnih organa u preduzimanju ovih radnji.

Kroz rad će biti prezentovan istorijski presjek pritvora kao istražne radnje u zakonodavstvima balkanskih država, pojam pritvora kao istražne radnje, odnosno njegova geneza, razlozi za određivanje pritvora, kao i stranke koje učestvuju u određivanju pritvora.

Kao posebno poglavlje biće obrađeno lišenje slobode kao policijska radnja koja predhodi određivanju pritvora, kao i značaj ove radnje u vezi sa pritvorom sa kriminalističkog aspekta, odnosno značaj i uloga policijskih organa u uspješnom vođenju istrage, odnosno prikupljanja dokaza u uskoj vezi sa pritvorom, a sve u cilju utvrđivanja istine o određenom krivično-pravnom događaju pred sudom.

Posebna pažnja u radu biće posvećena analizi reforme krivičnog zakonodavstva u BiH, odnosno krivično procesnog zakonodavstva koje je donijelo značajne izmjene u oblasti pritvora kao jedne od procesnih radnji, a u tom pravcu je vršeno empirijsko istraživanje u vidu ankete radi utvrđivanja pozitivnih i negativnih strana ove reforme sa iskustvenog aspekta.

Osnovna hipoteza ovog rada je da je pritvor opravdana mjera u istrazi i krivičnom postupku koja ima izuzetan značaj u utvrđivanju materijalne istine povodom određenog krivično-pravnog događaja, te da čvrsto povezuje kriminalistiku i krivično pravo kao dvije grane prava u sinergiju, te da samo poštivanjem metoda obje ove nauke ona može poslužiti svrsi koja joj je data u zakonu.

¹ Član 9. Opšte deklaracije o pravima čovjeka